

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра політології та публічного управління

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ НЕРІВНОСТЕЙ
підготовки бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ НЕРІВНОСТЕЙ» підготовки бакалаврського освітнього рівня.

Розробник: Любчук В. В., доцент кафедри політології та публічного управління, канд. соц. н., доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Пахолок В. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри політології та публічного управління
протокол № 5 від 21.11.2025 р.

Завідувач кафедри

Бусленко В. В.

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація»	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5	Спеціальність С2 «Політологія»	Рік навчання: 2-й Семестр: 4-й
ІНДЗ: є		Освітньо-професійна програма «Політологія»
	Освітній рівень бакалаврський	Самостійна робота: 110 год.
		Консультації: 10 год. Форма контролю: залік
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

ППП: Любчук Валентина Василівна.

Науковий ступінь: кандидат соціологічних наук.

Вчене звання: доцент.

Посада: доцент кафедри політології та публічного управління

Контактна інформація: Luymbchuk.Valentyna@vnu.edu.ua

Дні занять: див. електронний розклад <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус освітнього компонента «Методологія дослідження політичних нерівностей» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня. Він спрямований на вивчення здобувачами вищої освіти політичних нерівностей, різноманітності її видів та форм, наукових підходів до їх дослідження, а також у застосуванні методів дослідження політичних нерівностей, послуговуючись здобутками політології та соціології.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента: формування системних знань теоретичних, методологічних та методичних аспектів дослідження політичних та соціальних нерівностей у сучасному суспільстві. **Основні завдання** вивчення освітнього компонента «Методологія дослідження політичних нерівностей» спрямовані на засвоєння здобувачами вищої освіти специфіки дослідження політичних нерівностей, їхніх форм та видів, у вмінні застосовувати різні методи аналізу політичних нерівностей.

3. Soft skills. Вивчення освітнього компонента дозволить здобувачам освіти розвинути комунікативні навички (публічних виступів, ведення діалогу), критичне мислення (відрізнити факти від інтерпретацій та обґрунтовувати свої висновки), навички дослідницької роботи (самостійно шукати інформацію, систематизувати її та проводити міні-дослідження з обраної теми), аналітичні здібності, організаційні та навички управління часом, уміння працювати в команді, самостійність та відповідальність.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (семін.)	Сам. роб.	Консультації	Форма контролю/бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Політичні нерівності: теоретико-методологічні підходи дослідження.						
Тема 1. Нерівність у сучасному суспільстві об'єкт та предмет дослідження.	15	2	2	10	1	ДС, УО/6
Тема 2. Наукові підходи до дослідження політичних та соціальних нерівностей.	15	2	2	10	1	ДС, УО/6
Тема 3. Зв'язок політичних та соціальних нерівностей.	13		2	10	1	ДС, УО, РМГ/6
Тема 4. Форми структурних нерівностей.	13		2	10	1	ДС, УО, Т / 6
Тема 5. Особливості цифрової нерівності у політико-правовому вимірі.	13		2	10	1	ДС, УО / 6
Разом за змістовим модулем 1	69	4	10	50	5	30 балів
Змістовий модуль 2. Політичні нерівності у сучасному суспільстві: методологія та методика дослідження.						
Тема 6. Правила та змінні вимірювання нерівностей.	15	2	2	10	1	ДС/6
Тема 7. Самооцінка індивідів про стани нерівностей у сучасному суспільстві.	15	2	2	10	1	ДС, РМГ, УО/6
Тема 8. Ситуаційний аналіз та івент-аналіз у дослідженні політичних нерівностей.	13		2	10	1	УО, РМГ / 6
Тема 9. Нерівності у соціологічному вимірі.	18		2	15	1	ДС, УО, РМГ / 6
Тема 10. Роль та місце аналітичних центрів у сучасному політичному	20	2	2	15	1	ДС, УО, РМГ / 6

процесі.						
Разом за змістовим модулем 2	81	6	10	60	5	30 бали
Робота на семінарських заняттях						60 балів (6 балів x 10 занять)
Активна участь у роботі семінарських занять						6 балів
Відвідування і робота на лекційних заняттях						10 балів
Виконання завдань самостійної роботи						12 балів
ІНДЗ						12 балів
Усього годин/ балів	150	10	20	110	10	100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується за керівництва викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота здобувачів включає як повністю самостійне освоєння окремих тем дисципліни, так й опрацювання тем, які розглядаються під час семінарського заняття. Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти опрацьовуючи навчальну, наукову і довідкову літературу, виконують завдання, що спрямовані на закріплення знань і формування умінь та навичок. Завдяки цьому здобувачі освіти готуються до поточного і проміжного контролю з освітнього компонента.

№ теми	Види, зміст самостійної роботи
1	Опрацювання лекційного матеріалу. Знайти дефініції поняття «нерівність» та «політична нерівність» у сучасній зарубіжній та вітчизняній науковій літературі.
2	Керуючись лекційним матеріалом проаналізувати різні підходи до дослідження політичних нерівностей.
3	У контексті підготовки до практичного заняття визначити точки дотику політичних та соціальних нерівностей.
4	Розкрити зміст форм структурних нерівностей у сучасному суспільстві.
5	Проаналізувати, яку роль цифрова нерівність відіграє у сучасному політико-правовому просторі.
6	Визначити змінні для вимірювання нерівностей.
7	Проаналізувати самооцінку індивідів про стани нерівностей у сучасному суспільстві.
8	Розкрити переваги та недоліки застосування ситуаційного аналізу та івент-аналізу у дослідженні політичних нерівностей.
9	Охарактеризувати специфічні риси та види нерівностей у соціологічному вимірі.
10	Ознайомитися із функціонуванням аналітичних центрів, що досліджують політичні процеси.

Індивідуальне науково-дослідне завдання:

Застосувати метод ситуаційного аналізу до дослідження політичних процесів. Для цього обрати сучасний політичну ситуація або діяльність окремого політичного діяча та, згідно

алгоритму ситуаційного аналізу, провести дослідження. Простір Представлення результатів або у вигляді презентації (обсяг до 10 слайдів) або у вигляді друкованого тексту (до 5 сторінок тексту, шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1. Поля: ліве – 3 см, верхнє – 2 см, праве – 1,5 см, нижнє – 2 см). Максимальна оцінка – 12 балів. Враховується зміст, структурованість презентації-доповіді, дотримання академічної доброчесності, технічних вимог, вміння представити результати дослідження аудиторії.

IV. Політика оцінювання

У процесі вивчення освітнього компонента «Методологія дослідження політичних нерівностей» застосовується поточний та підсумковий семестрові форми контролю. Окрім цього, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, що оцінюється відповідною кількістю балів – 12 балів. Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у різних формах: усне опитування, дискусія з приводу актуальних питань семінарського заняття, робота у малих групах, тестування.

При вивченні освітнього компонента зобов'язаний спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну, наукову і довідкову літературу. Допускається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання для формування продуктивної дискусії з проблемних питань курсу.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі підписання здобувачем вищої освіти індивідуального плану обов'язковим є виконання індивідуальних завдань згідно зі встановленим викладачем графіком. Навчання за індивідуальним графіком може бути організоване за допомогою дистанційних технологій навчання, або в інший спосіб (електронний особистий кабінет здобувача, електронна пошта, доступні аудіокомунікаційні сервіси).

Недопустимими у процесі вивчення освітнього компонента є: пропуски з неповажних причин та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (окрім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності. У разі використання ідей, тверджень, відомостей при виконанні усіх завдань, передбачених силабусом, необхідно у формі посилань вказувати на джерела інформації. Дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права. Дотримуватись положень «Кодексу академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки».

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття з поважних причин та надав підтверджуючий документ, на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття (усно або у письмовій формі) та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. Пропущені з поважних причин заняття відпрацьовуються у визначений час згідно затвердженого графіка.

Консультації здобувачам вищої освіти надаються: на кафедрі згідно графіку; онлайн через Університетський портал – Office 365, за допомогою Viber чи електронної скриньки (за попередньою домовленістю з викладачем).

Результати навчання, здобуті здобувачем освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації. Порядок та процедура визнання регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки». Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайносвіта, професійні стажування та ін.), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК (але не пізніше початку останнього місяця навчання, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання).

Загалом оцінювання здобувачів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки». Максимальну кількість балів (100) можна набрати упродовж семестру за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом:

1. Робота на семінарських заняттях (максимум 60 балів – 6 балів x 10 занять).
2. Активна участь у роботі семінарських заняттях (максимум 6 балів).
3. Відвідування і робота на лекційних заняттях (максимум 12 балів).
4. Виконання завдань самостійної роботи (максимум 10 балів).
5. Виконання ІНДЗ (максимум 12 балів).

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи упродовж семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач фіксує у відомості суму поточних балів, які здобувач освіти набрав

під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Для отримання заліку здобувач освіти має набрати протягом семестру вивчення освітнього компонента не менше 60 балів, якщо набрав менше як 60 балів, то складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу.

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Поняття «нерівність» та «політична нерівність».
2. Теорія нерівності Маркса К.
3. Теорія стратифікації Вебера М.
4. Функціоналізм Парсонса Т.
5. Концепція соціальної стратифікації Сорокіна П.
6. Поняття «соціальної нерівності» у сучасному суспільстві.
7. Цифрова нерівність у політичному вимірі.
8. Види нерівності.
9. Причини політичної нерівності.
10. Роль глобалізації у політичній нерівності.
11. Форми структурних нерівностей.
12. Нерівності за соціальним престижем.
13. Нерівність у можливостях.
14. Економічний вимір нерівності.
15. Освітній вимір нерівності.
16. Класовий вимір нерівності.
17. Нерівна відкритість групових меж.
18. Самооцінка індивідів про стани нерівностей у сучасному суспільстві.
19. Ситуаційний аналіз івент-аналіз у дослідженні політичних нерівностей.
20. Івент-аналіз у дослідженні політичних нерівностей.
21. Нерівності у соціологічному вимірі.
22. Роль та місце аналітичних центрів у сучасному політичному процесі.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
0 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Коваліско Н.В. Стратифікаційний аналіз сучасного суспільства: Навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2012. 310 с.
2. Малиш Л. Принципи та правила вимірювання структурних нерівностей у соціології : монографія. Київ : НауКМа, 2019. 370 с.
3. Методологія політичних досліджень та прикладний політичний аналіз : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 052 «Політологія» [Електронне видання]. уклад. А. В. Козьмініх ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2024. 80 с.
4. Оксамитна С., Симончук О. (Ред.) Динаміка сприйняття соціальної нерівності в Україні: за даними Міжнародної програми соціальних досліджень 2009 і 2019 років : колективна монографія. Київ : Інститут соціології НАН України; Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2020. 262 с.
5. Сіленко А. Цифрова нерівність у політико-правовому вимірі. *Вісник Прикарпатського університету*. Серія: Політологія. Вип. 22. 2026. С. 305-313
6. Соціальні нерівності: сприйняття українським суспільством. (Заключний звіт). Харків. 2018. 278 с.
7. Черенько Л. М. Специфіка формування та прояву нерівності в Україні. *Демографія та соціальна політика*. 2013. № 2 (20). С. 60-69
8. Чубка О., Скоропад І., Путицький А. Концептуалізація підходів до тлумачення дефініції «нерівність», її видів, проявів та причин виникнення. Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» Том 5. № 46. 2022. С. 463-476
9. Шуліка А. А. Політична бідність як фактор виключення суспільних груп із сфери прийняття політичних рішень. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Серія Політичні науки. 2017. № 2. С. 24-27

Інтернет-сайти з профілю ОК:

1. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України:
Режим доступу: <https://ipiend.gov.ua/>
2. Український незалежний центр політичних досліджень: Режим доступу:
<https://ucipr.org.ua/ua/>
3. Інститут соціології НАН України: Режим доступу: <https://isnasu.org.ua/>
4. Національний інститут стратегічних досліджень: Режим доступу: <https://niss.gov.ua/>